

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	8.
Redni broj pripreme	4.
Nastavna cjelina / tema	I. RASTIMO U DOBI, MUDROSTI I MILOSTI
Nastavna jedinica / podtema	4. Smisao ljudske spolnosti

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV A.8.1. Učenik u svjetlu vjere analizira temeljne izazove predadolescencije i mladenaštva. Učenik objašnjava u svjetlu vjere smisao spolnosti čovjeka i važnost odgovornog odnosa prema spolnosti.

OŠ KV C.8.1. Učenik prosuđuje vlastita ponašanja i stavove te ponašanja i stavove u svojoj sredini, u svjetlu Isusovog primjera.

Ključni pojmovi	spolnost; dostojanstvo osobe; sazrijevanje; čistoća; sloboda; odgovornost
Središnje / problemsko pitanje	Kako živjeti spolnost kao Božji dar i odgovorno poštovati sebe i druge?
Oblici rada	individualni rad, rad u paru, rad u skupinama i zajednički rad
Nastavne metode	čitanje po pitanjima, sažimanje, tumačenje simbola, rangiranje postupaka, analiza izvora i medijske poruke, razgovor, promatranje umjetničkog prikaza
Nastavna sredstva i pomagala	Ukorak s Isusom, str. 17–19; RB, str. 12–13; priloženi tekstovi, radni predlošci, bilježnica, ploča / projektor; izborno videozapisi.
Međupredmetne teme	osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. goo A.3.5. Promiče ravnopravnost spolova.
Korelacija	Hrvatski jezik: OŠ HJ A.8.1. – sudjelovanje u planiranoj raspravi; OŠ HJ A.8.3. – prosuđivanje značenja teksta i povezivanje s iskustvom.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: Vjeroučitelj će pratiti razlikuju li učenici osjećaj i postupak, objašnjavaju li čistoću te mogu li obrazložiti odluku koja poštuje dostojanstvo osobe.

Vrednovanje kao učenje: Učenici će procijeniti mogu li samostalno objasniti tri ključna pojma i provjeriti početni stav.

Vrednovanje naučenoga: Brojčano ocjenjivanje nije predviđeno. Kratka provjera dat će povratnu informaciju o usvojenosti sadržaja.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – PITAJ (8 min)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Bože, hvala Ti za život, tijelo i osjećaje. Pomozi nam prihvatiti sebe i druge s poštovanjem. Daruj nam strpljivost u odrastanju, bistrinu u prosuđivanju i hrabrost da izaberemo dobro. Amen.

Alternativa: „Blago čistima srcem, oni će Boga gledati!“ (Mt 5,8; prema udžbeniku, str. 19)

Učenici će u tišini zamoliti za pogled koji u drugome prepoznaje osobu, a ne predmet.

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici će vjeroučitelju dati na uvid domaću zadaću s prethodnoga susreta:

„Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 10–11.“

Ili:

„Učenici će u bilježnicu napisati kratku preporuku za novu razrednu grupu: dva pravila koja štite prijateljstvo na mreži i uz svaku jednu rečenicu obrazloženja. Najmanje jedno obrazloženje povezat će s Isusovim primjerom. Neće navoditi stvarna imena ni prepisivati privatne poruke.“

Razgovor:

- Koje pravilo iz prethodne zadaće pokazuje da prijatelja ne smijemo posjedovati? (Primjerice, poštovati privatnost i slobodu te pitati prije dijeljenja njegove poruke.)

Motivacija:

Zajednički rad. Učenici će promotriti sliku ključa automobila. Usmeno će predložiti što je još, osim ključa, potrebno za odgovorno upravljanje automobilom. Usporedbu će zatim povezati s odrastanjem: imati neku sposobnost nije isto što i biti spreman odgovorno se njome služiti.

Razgovor:

- Je li posjedovanje ključa dovoljan razlog da netko sjedne za upravljač? (Nije; potrebni su osposobljenost, zrelost, odgovornost i poštovanje pravila.)
- Što ovom usporedbom možemo reći o odrastanju, a što ne možemo? (Sposobnosti trebaju sazrijevanje i odgovornost. Čovjek i njegovo tijelo nisu stroj; usporedba se odnosi samo na odgovorno odlučivanje.)

Početni stav: Učenici će u bilježnici uz tvrdnju „Ako nešto snažno osjećamo, to je dovoljno da tako i postupimo“ zapisati DA, NE ili NISMO SIGURNI. Dvoje će učenika usmeno navesti razlog. Odgovori se neće ocjenjivati.

Ako nešto snažno osjećamo, to je dovoljno da tako i postupimo.

DA, NE ili NISMO SIGURNI

Najava teme i središnjega pitanja:

Učenici će zapisati naslov „Smisao ljudske spolnosti“. Istražit će zašto kršćanska vjera spolnost povezuje s cijelom osobom, ljubavlju, sazrijevanjem i odgovornošću.

Kako živjeti spolnost kao Božji dar i odgovorno poštovati sebe i druge?

II. SREDIŠNJI DIO – ISTRAŽI I PROSUDI (27 min)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti su prijedlozi i mogućnosti izbora. Nije predviđeno sve provesti u jednom satu. Vjeroučitelj će birati prema ishodima, vremenu, osobitostima razreda, opremi i potrebama učenika. Dva načina obrade u Aktivnosti 1 međusobne su alternative. Preporučeni odabir za 45 minuta nalazi se nakon završnoga dijela.

Aktivnost 1: Četiri pitanja autoru (rad u paru – čitanje s pitanjima i sažimanje, 12 minuta)

a) Rad u paru. Učenici će pročitati tekst „Smisao ljudske spolnosti“, str. 17–19, s podnaslovima „Vrijeme čekanja i sazrijevanja“, „Od Božjega nauma do Muzeja prekinutih veza“ i „Putem čistoće do velike ljubavi“. Svaki će par dobiti jedno od četiriju pitanja iz predloška. Nakon pet minuta čitanja usmeno će sažeti odgovor u najviše dvije rečenice; zatim će zajedno usporediti odgovore i protumačiti shemu. Učenici neće pisati ni podcrtavati u udžbeniku.

Moguće rješenje: 1. Spolnost se odnosi na cijelu osobu, njezino tijelo, osjećaje, odnose i sposobnost ljubavi. 2. Sazrijevanje pomaže da osjećaje i odluke usmjeravamo prema dobru. 3. U katoličkom shvaćanju čistoća je cjelovitost osobe i odgovorna ljubav, a ne prezir prema tijelu. 4. Crkva spolno sjedinjenje smješta u brak, kao izraz uzajamnoga i trajnog darivanja muškarca i žene, otvorenoga životu.

Radni predložak:

PITANJA KOJA VODE ČITANJE
1. Odnosi li se spolnost samo na tijelo?
2. Čemu služi vrijeme sazrijevanja?
3. Što čistoća čuva i razvija?
4. Kako su povezani ljubav, brak i dar života?

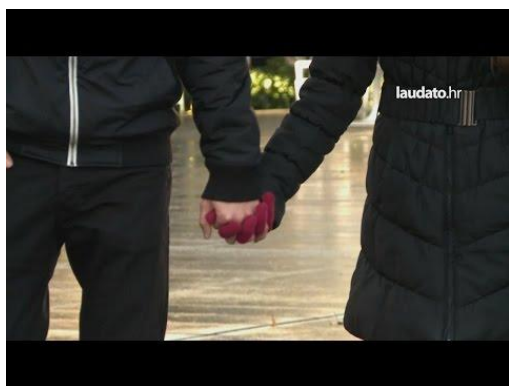
Za vjeroučitelja: KKC 2337–2350 – čistoća i životna stanja

SPOLNOST I JEDINSTVO OSOBE

Spolnost obuhvaća sve vidike ljudske osobe u jedinstvu njezina tijela i duše. Ona se posebno odnosi na afektivnost, sposobnost voljenja i rađanja. Svatko, muško i žensko, treba prepoznati i prihvatiti svoj spolni identitet. Fizička, moralna i duhovna razlika i komplementarnost usmjerene su prema dobrima braka i razvoju obiteljskoga života.

Ukorak s Isusom, str. 17; udžbenički tekst prema KKC-u 2332–2333.

b) Učenici će pogledati videozapis „Život u čistoći“; 3:52; Izvor: LaudatoTV; YouTube.

Razgovor:

- Kako biste razlikovali osobno svjedočanstvo od opće poruke crkvenoga nauka? (Svjedočanstvo opisuje iskustvo osobe; crkveni nauk objašnjava smisao čistoće i poziv na odgovornu ljubav za sve.)

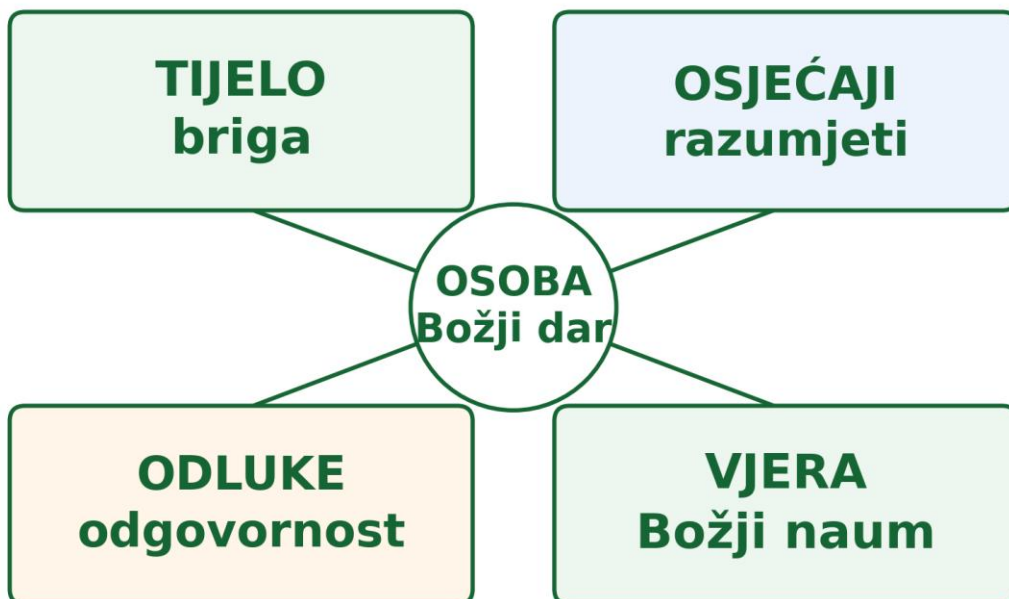
Ili: klasična obrada (*individualni rad i zajednički razgovor, 12 minuta*)

Individualni rad i zajednički razgovor. Učenici će pročitati navedeni tekst po trima podnaslovima. Nakon svakoga dijela vjeroučitelj će voditi kratak razgovor. Učenici će na kraju objasniti zajedničku shemu umjesto rada po četirima pitanjima.

Razgovor:

- Zašto spolnost ne možemo svesti na ugodu ili tjelesni izgled? (Ona uključuje cijelu osobu i odnose, ljubav, odgovornost te sposobnost darivanja života.)
- Što se sazrijevanjem uči osim prihvaćanja tjelesnih promjena? (Uči se prepoznavati osjećaje, razvijati karakter, poštovati druge i promišljati posljedice odluka.)
- Kako udžbenik povezuje čovjeka i Božji stvaralački naum? (Čovjek je stvoren na Božju sliku kao muško i žensko te pozvan na ljubav i odgovorno darivanje života.)
- Zašto u kršćanskom shvaćanju čistoća nije odbacivanje spolnosti? (Spolnost je dobar Božji dar; čistoća je usmjerava prema cjelovitoj i odgovornoj ljubavi.)
- Na koga se odnosi poziv na čistoću? (Na sve; živi se u skladu sa životnim stanjem, u braku, izvan braka i u posvećenom životu.)
- Što biste odgovorili na tvrdnju da ljubav dopušta svaku želju? (Ljubav traži dobro osobe, slobodu i odgovornost; ne opravdava pritisak ni iskorištavanje.)

SPOLNOST I CIJELA OSOBA

Teološko sidro: Čovjek je jedinstvo tijela i duše, a spolnost je Božji dar koji obuhvaća cijelu osobu. Katolička Crkva čistoću razumije kao sklad spolnosti, slobode i ljubavi. Spolno sjedinjenje pripada braku muškarca i žene, uz vjernost i otvorenost životu. Sazrijevanje uključuje ovladavanje sobom, molitvu i poštovanje granica; nitko ne smije drugu osobu svesti na sredstvo vlastitih želja.

Aktivnost 2: Kakav pogled negujemo (zajednički rad – tumačenje biblijske slike, 5 minuta)

Zajednički rad. Učenici će pročitati Isusovu usporedbu oka kao svjetiljke. Usmeno će razlučiti doslovni predmet usporedbe i duhovno značenje. U predložak će zapisati jedan primjer poštovanja osobe u govoru o tijelu.

Moguće rješenje: Oko i svjetlost upućuju na način gledanja i nutarnji stav. Primjer: ne rugamo se tjelesnim promjenama, ne ocjenjujemo nečiju vrijednost po izgledu. Biblijski redak ne govori o oštećenju vida ni o vrijednosti ljudi koji ne vide.

OKO JE TIJELU SVJETILJKA

Oko je tijelu svjetiljka. Ako ti je dakle oko bistro, sve će tijelo tvoje biti svijetlo. Ako ti je pak oko nevaljalo, sve će tijelo tvoje biti tamno. Ako je dakle svjetlost koja je u tebi – tamna, kolika će istom tama biti?

Mt 6,22–23; Ukorak s Isusom, str. 17.

ČISTI SRCEM

Blago čistima srcem, oni će Boga gledati!

Mt 5,8; prema udžbeniku, str. 19.

Radni predložak:

POGLED KOJI POŠTUJE

Umjesto ruganja tijelu, možemo _____

Razgovor:

- Kako biste Isusovu sliku povezali s gledanjem fotografija drugih ljudi? (Možemo gledati s poštovanjem, bez ponižavanja ili širenja slika.)

Aktivnost 3: Granica koja štiti osobu (rad u skupinama – rangiranje odluka, 7 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će pročitati izmišljenu situaciju i poredati tri ponuđena postupka od najodgovornijega do najmanje odgovornoga. Navest će razlog za prvi izbor te jednu osobu od povjerenja kojoj se mogu obratiti. Neće iznositi vlastita intimna iskustva.

Rješenje: C – A – B. C jasno odbija ucjenu i traži podršku. A ne šalje fotografiju, ali prepušta pritisak bez odgovora. B pristaje na uvjetovanje. Primjer odrasle osobe: roditelj, razrednik ili stručni suradnik škole.

DOKAZ LJUBAVI?

Netko u poruci traži od mlade osobe privatnu fotografiju tijela i piše: „Ako me voliš, dokazat ćeš mi.“ Osoba osjeća nelagodu, ali se boji da će izgubiti naklonost.

Autorska situacija za prosudbu; bez stvarnih osoba i fotografija.

Radni predložak:

KOJI POSTUPAK ČUVA DOSTOJANSTVO?

A • Neću poslati fotografiju, ali ću prešutjeti da me pritisak uznemiruje.

B • Poslat ću fotografiju da ne izgubim naklonost.

C • Odbit ću zahtjev i potražiti podršku odrasle osobe od povjerenja.

Poredak: _____

Razlog prvoga izbora: _____

Razgovor:

- Zašto pritisak nije dokaz ljubavi? (Ljubav poštuje slobodu i dostojanstvo; ne uvjetuje naklonost povredom privatnosti.)
- Kako biste podržali osobu ako je već popustila pritisku? (Bez okrivljavanja; pomogli bismo joj obratiti se odrasloj osobi od povjerenja i zaustaviti daljnje dijeljenje.)

Aktivnost 4: Učimo iz umjetnosti (zajednički rad i rad u paru – portret i izvor, 9 minuta)

Zajednički rad i rad u paru. Učenici će najprije promotrati portret Ivana Merza iz digitalnog udžbenika. Nakon opažanja pročitat će dva popratna teksta i povezati jedan vidljivi detalj sa sadržajem. Neće iz slike zaključivati neprovjerene podatke o njegovu životu.

Moguće rješenje: Promatramo: knjigu u ruci. Povezujemo: Merz je pisao i odgajao mlade; učenje i promišljanje mogu pomoći odgovornom sazrijevanju.

Informativno o umjetniku:

[Anto Mamuša](#), akademski slikar iz Novoga Travnika u Bosni i Hercegovini, autor je brojnih sakralnih djela za crkve u BiH i više prikaza blaženoga Ivana Merza. Autorstvo upravo ove slike potvrđuje službena stranica Postulature bl. Ivana Merza. Uz umjetnikov potpis na reprodukciji stoji 2016. godina.

Anto Mamuša, Blaženi Ivan Merz, 2016.

Razgovor:

- Koje boje, predmete i smjer pogleda opažate? (Vidljivi su tamna odjeća, crvena knjiga, topla svijetla pozadina i pogled usmjeren u stranu.)
- Kako biste povezali knjigu i svijetlu pozadinu s temom učenja i vjere? (Knjiga može upućivati na promišljanje i učenje, a svjetlost na duhovnu usmjerenost; to je tumačenje prikaza, a ne dokaz povijesne činjenice.)

Radni predložak:

PROMATRAMO	POVEZUJEMO

BLAŽENI IVAN MERZ

Blaženi Ivan Merz sam svjedoči da mu nije bilo lako živjeti čistoću. S devetnaest se godina zavjetovao dragomu Bogu da će živjeti čisto. Kao student i vojnik nalazio se u raznim životnim situacijama punim izazova i napasti koje je uspješno nadvladao. Radeći među mladima u katoličkim organizacijama, kao njihov odgojitelj i apostol bavio se i važnim temama za svakoga mladog čovjeka: ljubav, stav mladića prema djevojci i obratno, priprema za brak i obiteljski život, ne isključujući život u djevičanstvu kakvo je on sam provodio potaknut Božjom milošću. O svemu tomu, osim raznih članaka, napisao je i brošuru »Ti i ona«.

Ukorak s Isusom, str. 18.

TI I ONA

Blaženi Ivan Merz posebno se istaknuo kao odgojitelj katoličke mladeži. Poznata je njegova brošura „Ti i ona“ (1926.) u kojoj progovara o ljubavi, odnosu mladića i djevojke, pripremi za brak, obiteljskom životu i djevičanstvu. Ovdje donosimo izabrane misli bl. Ivana Merza. Iako su napisane prije stotinjak godina, ni danas nisu izgubile na svojoj aktualnosti.

Digitalni udžbenik

Zaključak: Učenici će razlikovati ono što vide na portretu od onoga što doznaju čitanjem izvora. Merzov primjer povezat će s rastom u vjeri i odgovornosti.

Aktivnost 5: Osoba iza izgleda (rad u paru – čitanje povijesnoga izvora, 10 minuta)

Rad u paru. Učenici će pročitati dva priložena ulomka iz izbora Merzovih misli. Usmeno će izdvojiti što autor govori o osjećajima, a što o sazrijevanju i karakteru. U predložak će zapisati jednu vrijednost osobe koju ne mogu prepoznati samo po fotografiji.

Moguće rješenje: Osjećaji naklonosti sami po sebi nisu zlo; trebaju sazrijevanje. Karakter, vjernost, odgovornost i način opfođenja ne mogu se iščitati samo iz izgleda. Isti zahtjev poštovanja vrijedi za mladiće i djevojke.

O ODNOSU MLADIĆA I DJEVOJKE

Svaka je djevojka odraz Božjeg savršenstva. Zato svaki mladić u svojoj zaručnici najprije treba promatrati karakter i duševnost, a ne tjelesni izgled.

Važno je da u brak uđu netaknuti kako bi kasnije ostali vjerni i ustrajni u bračnoj čistoći.

To će najlakše ostvariti ako izbjegavaju površna zaljubljivanja, pretjerane oblike nježnosti i izlaganja bližim grešnim prigodama.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

O ODNOSU MLADIĆA I DJEVOJKE

Sam Bog koji te je stvorio, usadio je u tvoje srce osjećaje naklonosti prema djevojci. Da nema te naklonosti u srcu mlada čovjeka, ljudi se ne bi ženili i ljudski bi rod već davno izumro.

Ovi osjećaji ugodnosti i čežnje koje osjećaš u prisutnosti djevojaka nisu samo radi osobnog zadovoljstva nego su usmjereni prema rađanju potomstva.

Stoga dobro promisli je li već došlo vrijeme da se topiš u tim osjećajima, ili si još premlad da se ženiš.

Ako si sazreo za ženidbu, onda se ne straši djevojke i njezina društva. Ali, ako si još premlad, ako još nisi za ženidbu, onda budi veoma oprezan...

A što učiniti onda ako ti ipak lijepo lice djevojke zavrti glavom? Možeš lako posustati u odgoju karaktera, zanemariti učenje i omlitaviti u vjeri. Bit ćeš rastresen; svakom prilikom ćeš misliti na nju. Nemoj me krivo razumjeti: ne velim ti da je zaljubljivanje zlo; naprotiv ono je velika sreća ako se dobro zaljubiš; no ono je prava opasnost ako se prerano zaljubiš, jer će usporiti tvoj

duševni život upravo u ono doba kada ti je Bog odredio da se duševno i tjelesno razvijaš.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

Napomena za tumačenje: Povijesni izrazi poput „netaknuti“ ne označavaju veću ili manju vrijednost osobe. Nitko ne gubi dostojanstvo; odgovornost, obraćenje, oprostjenje i rast ostaju mogući. Autor se obraća mladićima, a razred će poruku uzajamnoga poštovanja primijeniti na oba spola.

Radni predložak:

ŠTO FOTOGRAFIJA NE OTKRIVA

Vrijednost osobe: _____

Kako se pokazuje u postupku? _____

Aktivnost 6: Biser i rijeka (rad u skupinama – granice metafore, 10 minuta)

Rad u skupinama. Polovica skupina pročitat će tekst o biseru, a druga polovica tekst o rijeci. Učenici će objasniti što slika naglašava i gdje usporedba prestaje vrijediti. Svaka će skupina dati usmeno tumačenje; zatim će zapisati jedan zaključak koji ne svodi osobu na predmet.

Moguće rješenje: Biser naglašava dragocjenost, rijeka usmjeravanje snage. Čovjek nije predmet koji izgubi vrijednost ako je povrijeđen, niti nagon kojim treba upravljati silom. Čistoća se živi slobodno, uz razvoj odgovornosti, milost i pomoć. Povijesne tvrdnje o zdravlju u ovom izvoru nisu medicinski dokaz.

ČISTOĆA SRCA NAJLJEPŠI JE BISER MLADENAŠTVA

Ozbiljan mladić uvidjet će negativne posljedice preuranjene ljubavi. On vrlo dobro zna da mladenačka čistoća ne samo da ne škodi zdravlju, već daje neopisivu svježinu i snagu. On također zna da mu je već u mladosti Bog dao nagon da ga svladava i tako sustavno izgrađuje svoju osobnost.

Čestit mladić zna da u njegovu srcu smiju istaknuto mjesto imati samo dvije žene: to je njegova majka te majka njegove buduće djece.

Zato mora svetu čistoću srca čuvati kao najljepši biser mladenaštva. A da bi ušćuvao taj biser, izbjegavat će sve one prigode koje ga mogu navesti na zlo, kao što su neprimjerene predstave i filmovi te nečedni razgovori, ponašanja...

Budu li se naši mladi držali ovih smjernica, dobit ćemo ljude čeličnog karaktera, svece i rodoljube; imat ćemo čvrste i plodne kršćanske obitelji, koje su temelj našeg narodnog i duhovnog blagostanja.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

SPOLNOST U KRŠĆANSKOM BRAKU STVARATELJ JE ŽIVOTA I SREĆE

Kao što vodu nabujale rijeke krotimo nasipima da teče određenim koritom, što više, pomoću čeličnih cijevi je vodimo u elektranu i silimo da goni motore, tako je čestit mladić pozvan snagom svoga spolnog nagona obuzdavati nasipima kršćanskog ćudoređa i pristojnosti dok slobodno ne odluči, ako je to volja Božja, živjeti svoju spolnost u zakonitom braku i biti stvaratelj života, sreće, blagoslova.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

Radni predložak:

SLIKA	ŠTO NAGLAŠAVA / GDJE JE GRANICA
Biser	
Rijeka	

Razgovor:

- Znači li rečenica o majci i budućoj supruzi da ne smijete imati prijateljice ili poštovati druge žene? (Ne. Povijesna formulacija naglašava vjernost; prijateljstvo i poštovanje svake osobe ostaju dobra.)
- Zašto samosvladavanje ne znači mrziti vlastito tijelo? (Tijelo je dobro; samosvladavanje pomaže da slobodno i odgovorno volimo.)

Aktivnost 7: Slika nije cijela stvarnost (rad u paru – usporedba dvaju teoloških ulomaka, 8 minuta)

Rad u paru. Učenici će pročitati oba ulomka i odabrati jednu zajedničku misao. Usmeno će objasniti zašto bračna ljubav može biti slika Božje ljubavi, a ipak ostaje ljudska i nesavršena. Navest će konkretan oblik vjernosti u teškoći.

Moguće rješenje: Zajednička misao: Ljudska ljubav upućuje na Božju ljubav. Vjernost se može pokazati brigom tijekom bolesti ili iskrenim razgovorom u sukobu. Izvor ne znači da je bračna ljubav bezvrijedna niti da se radi vjernosti mora trpjeti nasilje.

ZEMALJSKA LJUBAV SLIKA JE LJUBAVI IZMEĐU KRISTA I CRKVE

Bog je usadio u ljudsko srce ljubav između muškarca i žene, kako to čitamo već na prvoj stranici Biblije.

Ali ova zemaljska ljubav ima mnogo uzvišenije značenje jer je ona slika ljubavi između Krista i njegove Crkve. Budući da je Kristova ljubav vječna i savršena, bračna ljubav je slika takve božanske ljubavi prema nama.

Dakle, težnja ljudske duše odviše je duboka da bi je zemaljska ljubav mogla trajno zadovoljiti.

I najiskreniju bračnu ljubav uvijek pritišću bolesti, brige i trpljenja. Tada se čovjekov duh treba junački osvijestiti i u Božjem zagrljaju i ljubavi tražiti snagu i ohrabrenje.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

LJUDSKA LJUBAV U ZRCALU BOŽJE LJUBAVI I SJEDINJENJA S BOGOM

Ljubav i sreća u braku prolaze kroz različita iskušenja, kao što su razmirice i sukobi, bolesti i trpljenja te konačno smrt.

Stoga, čovjek u braku dolazi do uvjerenja da se potpuna i nerazdruživa ljubav ne može postići na ovoj zemlji i da će ljudsko srce tek zadovoljiti nerazdruživa ljubav u vječnom sjedinjenju s Bogom.

Zemaljska je ljubav samo slika ljubavi Božje, slika ljubavi Krista prema svetoj Crkvi i put u zagrljaj Božji.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

LJUBAV BEZ MJERE

Mjera ljubavi je ljubav bez mjere.

Sv. Franjo Saleški; prema udžbeniku, str. 18.

Razgovor:

- Kako biste razlikovali nesavršenost odnosa od opravdavanja nasilja? (Nesavršenosti traže razgovor i rad na sebi; nasilje se ne opravdava, nego se traže zaštita i pomoć.)

Aktivnost 8: Različiti pozivi, isto dostojanstvo (rad u skupinama – usporedba životnih putova, 9 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će pročitati tekstove o obitelji i zavjetu djevičanstva. Izdvojiti će što je različito u životnim putovima, a što im je zajedničko. U tablicu će zapisati zajednički cilj, bez procjenjivanja čiji je život vredniji.

Moguće rješenje: Različito: bračno zajedništvo i roditeljstvo te posvećeno djevičanstvo i posebno služenje Bogu. Zajedničko: ljubav, vjernost, slobodno darivanje, služenje i čistoća. Posvećeni život ne znači nesposobnost ljubavi; brak ne znači dopuštenje da se drugoga posjeduje.

KRŠĆANSKA OBITELJ

Danas mladi sve manje uočavaju važnost kršćanske obitelji, da je ona glavna i temeljna stanica ljudskoga društvenog poretka. Cilj je ljubavnog nagona, koji mladić u sebi osjeća, u tome da jednom osnuje kršćansku obitelj koja će dati Bogu duše, a roditeljima dobru djecu; koja će Crkvu obdariti svecima, a domovinu pravim rodoljubima.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

ZAVJET DJEVIČANSTVA

Brak muža i žene slika je veze Krista i Crkve:

„Muževi, ljubite svoje žene kao što je Krist ljubio Crkvu i sebe samoga predao za nju... Tajna je to velika; a ja smjeram na Krista i Crkvu“ – veli sveti Pavao (Ef, 5,25 i 32).

Kada prođe ovaj život, bračna se veza raskida te svaka pojedina duša stupa u zaručničku vezu s uskrslim Kristom.

No, ima odabranih mladića i djevojaka koje već ovdje na zemlji stupaju u poseban zaručnički odnos s Kristom i odriču se zemaljske ljubavi.

Polažu zavjet djevičanstva, nastojeći već na zemlji živjeti nebeskim životom.

Blaženi Ivan Merz, izbor misli iz „Ti i ona“; digitalni udžbenik.

ZAJEDNIČKO RAZLIČITIM POZIVIMA

Vjeroučitelj će pojasniti da su obitelj i posvećeni život ovdje primjeri darivanja. Neće se procjenjivati obiteljske okolnosti pojedinih učenika. Podrobnija obrada životnih poziva slijedi u sljedećim nastavnim jedinicama.

Aktivnost 9: Poruka koja prodaje slobodu *(rad u paru – prosudba poruke i dijaloga, 7 minuta)*

Rad u paru. Učenici će pročitati uvodni dijalog iz udžbenika te izdvojene misli. Prepoznat će što govornici pretpostavljaju o tijelu, slobodi i ljubavi. Potom će formulirati jedno pitanje koje bi im pomoglo provjeriti takvu poruku u reklamama ili na mreži.

Moguće rješenje: Dijalog pretpostavlja da osjećaj ljubavi opravdava svaki postupak. Pitanje za provjeru: „Poštuje li ova poruka cijelu osobu i odgovornost prema drugomu?“ Kršćanski odgovor uključuje slobodu koja bira dobro, brak, vjernost i spremnost na darivanje; ljubav nije izlika za samovolju.

PITANJA IZ UDŽBENIKA

Što je loše u tome da dvoje ljudi ako se vole i namjeravaju se vjenčati žive zajedno prije braka? Zašto bi nam Crkva govorila što ćemo sa svojim tijelom? Mislim da bi Crkva trebala biti malo modernija. Slažeš li se?

Apsolutno! Pa jedan je svetac rekao: »Ljubi i čini što hoćeš!« Ne znam čemu te zabrane?

Ukorak s Isusom, str. 17; uvodni dijalog.

SPOZNATI VLASTITO DOSTOJANSTVO

Spoznavaj sebe kao sliku Božju i zastidi se što si tu sliku tuđom slikom pokrio.

Sv. Bernard; prema udžbeniku, str. 18.

OSOBA NIJE POKUS

Ne može se živjeti na probu, ne može se na probu umrijeti. Ne može se na probu ljubiti, samo na probu i na neko vrijeme uzeti neku osobu.

Sv. Ivan Pavao II.; prema udžbeniku, str. 19.

Radni predložak:

PITANJE ZA PROVJERU PORUKE

Aktivnost 10: Zapišimo! (individualni rad – umetanje ključnih riječi, 3 minute)

Individualni rad. Učenici će u bilježnicu prepisati tri rečenice i dopuniti ih riječima iz predloška. Ponuđene riječi neće mijenjati; na kraju će usmeno objasniti jednu vezu između pojmova.

Rješenje: Spolnost obuhvaća cijelu osobu. Čistoća povezuje osjećaje i odgovornost. Crkva spolno sjedinjenje smješta u brak.

Radni predložak:

SMISAO LJUDSKE SPOLNOSTI

Ponuđene riječi: brak • osobu • odgovornost

Spolnost obuhvaća cijelu _____.

Čistoća povezuje osjećaje i _____.

Crkva spolno sjedinjenje smješta u _____.

III. ZAVRŠNI DIO – DJELUJ (10 min)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

Razgovor:

- Kako biste zaustavili ruganje nečijemu izgledu bez novoga vrijeđanja? (Mirno bismo rekli da izgled nije razlog za ponižavanje i pružili podršku osobi.)
- Kako biste reagirali na poruku koja traži dokaz ljubavi protiv vaše savjesti? (Odbili bismo pritisak i po potrebi potražili pomoć odrasle osobe od povjerenja.)
- Koju naviku možete razvijati za odgovorno sazrijevanje? (Promisliti prije odluke, razgovarati s pouzdanom odraslom osobom, moliti i poštovati svoje i tuđe granice.)

Sinteza:

Zajednički rad. Učenici će ponovno procijeniti početnu tvrdnju i riječima „dar – sazrijevanje – odgovornost“ usmeno povezati sadržaj sata. Jedan će par objasniti zašto osjećaj i odgovoran postupak nisu isto.

Moguće rješenje: Osjećaji su dio osobe; sazrijevanjem učimo slobodno odabrati postupak koji poštuje Božji dar i dobro drugoga.

Ako nešto snažno osjećamo, to je dovoljno da tako i postupimo.

DA, NE ili NISMO SIGURNI

dar – sazrijevanje – odgovornost

Zaključak vjeroučitelja: Spolnost je Božji dar cijeloj osobi. U kršćanskom shvaćanju njezin smisao povezan je s ljubavlju, vjernošću i darom života u braku. Čistoća pomaže da osjećaje i slobodu usmjerimo prema odgovornoj ljubavi. Sebe i druge poštujemo kada ne pristajemo na prisilu, iskorištavanje i ponižavanje.

Formativna provjera: (individualni rad, 3 minute)

Individualni rad. Učenici će odabrati jedan odgovor i u jednoj rečenici objasniti svoj izbor. Vjeroučitelj će prema obrazloženjima provjeriti razumijevanje smisla čistoće.

Rješenje: B. Čistoća povezuje osjećaje, tijelo, slobodu i odgovornost u dobru osobe; nije negiranje osjećaja niti ispunjavanje svake želje.

Radni predložak:

KOJA TVRDNJA NAJBOLJE OBJAŠNJAVA ČISTOĆU?
A • Ne smijemo imati osjećaje.
B • Učimo odgovorno ljubiti i poštovati cijelu osobu.
C • Slijedimo svaku želju ako je snažna.
Odgovor: _____
Obrazloženje: _____

Samovrednovanje: (individualni rad, 1 minuta)

Učenici će uz svaki pojam u bilježnici napisati S (mogu samostalno objasniti), P (mogu uz pomoć) ili J (još trebam objašnjenje). Jedan pojam s oznakom P ili J moći će predložiti za kratko pojašnjenje. Ako sve razumiju, odabrat će pojam koji mogu objasniti drugomu.

Radni predložak:

POJAM	S / P / J
Spolnost kao Božji dar	—
Odgovorno sazrijevanje	—
Čistoća	—

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 12–13.

Ili:

Učenici će u bilježnicu napisati tri savjeta pod naslovom „Poštovanje osobe u odrastanju“. Svaki će savjet povezati s jednim razlogom iz današnjega sata; neće navoditi stvarna imena ni intimne pojedinosti.

Završna molitva:

Gospodine, sačuvaj u nama zahvalnost za dar života. Daj da naše riječi ne ranjavaju, da naše odluke budu odgovorne i da jedni drugima pomognemo rasti. Vodi nas u ljubavi i istini. Amen.

ili: Anđele, čuvaru mili...

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
Uvodna molitva, prethodna zadaća, motivacija i najava	8 min
Aktivnost 1: Četiri pitanja autoru ILI klasična obrada; shema i sidro, bez videa	12 min
Aktivnost 2: Kakav pogled negujemo	5 min
Aktivnost 3: Granica koja štiti osobu	7 min
Aktivnost 10: Zapišimo!	3 min
Aktualizacija	2 min
Sinteza i zaključak	2 min
Formativna provjera	3 min
Samovrednovanje	1 min
Domaća zadaća i završna molitva	2 min

Ukupno: 45 minuta.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

- ☐ Učenici povezuju spolnost s cijelom osobom.
- ☐ Učenici razlikuju osjećaj od odluke.
- ☐ Učenici objašnjavaju kršćanski smisao čistoće.
- ☐ Učenici povezuju ljubav, brak i dar života.
- ☐ Učenici prepoznaju pritisak i znaju tražiti podršku.
- ☐ Učenici poštuju dostojanstvo svake osobe.

IV. IZBORNE I DODATNE AKTIVNOSTI

Vjeroučitelj će prema potrebama razreda odabrati neku od sljedećih aktivnosti kao zamjenu za ranije ponuđenu aktivnost. Nije predviđeno provesti sve aktivnosti u jednom satu.

Aktivnost 1: Radna bilježnica

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 12–13 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 2: Digitalni zadatci

Nedigitalna zamjena: Učenici će u paru usmeno navesti po jedan primjer slobode i pritiska te objasniti razliku (2 minute).

Moguće rješenje: Sloboda: smijemo mirno odbiti zahtjev. Pritisak: naklonost se uvjetuje postupkom protiv savjesti.

Aktivnost 3: Riječi koje se razlikuju (rad u paru – povezivanje pojmova i značenja, 4 minute)

Rad u paru. Učenici će spojiti četiri pojma s izmiješanim značenjima. Jedan će par obrazložiti poveznicu koju smatra najvažnijom.

Rješenje: A–3; B–1; C–4; D–2.

Radni predložak:

POJAM	ZNAČENJE
A • Dostojanstvo	1 • Uzimanje u obzir posljedica.
B • Odgovornost	2 • Sklad osjećaja, tijela i ljubavi.
C • Sazrijevanje	3 • Vrijednost svake osobe.
D • Čistoća	4 • Postupan rast i učenje.
Parovi:	A—___ B—___ C—___ D—___

Aktivnost 4: Pitanje koje zaslužuje odgovor (individualni rad – oblikovanje pitanja, 4 minute)

Individualni rad. Učenici će na nepotpisani listić napisati jedno opće pitanje o sadržaju sata. Neće pisati osobne intimne podatke. Vjeroučitelj će pitanja rasporediti na ona koja se odnose na pojam, na razlog crkvenoga nauka i na primjenu.

Moguće rješenje: Primjer pojmovnog pitanja: „Kako se razlikuju čistoća i potiskivanje osjećaja?“ Primjer odgovora: čistoća prihvaća osjećaje i usmjerava postupke prema odgovornoj ljubavi.

Radni predložak:

PITANJE O SADRŽAJU SATA

Aktivnost 5: Zaustavite zaključak (rad u trojkama – kratka argumentirana rasprava, 5 minuta)

Rad u trojkama. Učenici će raspodijeliti uloge: govornik, sugovornik i promatrač. Govornik će obrazložiti tvrdnju „Poštovanje granice može biti izraz ljubavi“, sugovornik će postaviti jedno pitanje, a promatrač će imenovati upotrijebljeni razlog. Uloge će promijeniti jednom.

Moguće rješenje: Razlog: granica štiti dostojanstvo i slobodu; ljubav traži dobro osobe. Pitanje: „Kako odbiti zahtjev bez ponižavanja drugoga?“ Primjer odgovora: jasno reći što ne prihvaćamo i zadržati poštovanje prema osobi.

Poštovanje granice može biti izraz ljubavi.